

Socialnämndens yttrande över delbetänkande Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63)

Sammanfattning

Socialnämnden delar utredningens bedömning av behovet av utökade och förbättrade möjligheter till informationsutbyte för de syften som anges i förslaget.

Socialnämnden anser emellertid att bestämmelsens utformning inte i tillräcklig omfattning möjliggör för socialnämnden att samverka, vara lätt tillgänglig och förebyggande genom att den endast möjliggör uppgiftsutlämnande i verksamheter som utgör ärendehandläggning om inte något av de andra syftena är uppfyllda. Vidare bedömer socialnämnden att utredningen har underskattat den föreslagna bestämmelsens konsekvenser för socialtjänsten och anser att en sådan förändring behöver finansieras för att det ska få den avsedda effekten. Socialnämnden avstyrker därför förslaget.

Generella synpunkter

Socialnämnden delar utredningens bedömning av behovet av utökade och förbättrade möjligheter till informationsutbyte för de syften som anges i förslaget och ser att det är nödvändig förutsättning för att socialtjänsten ska kunna vara lätt tillgänglig och förebyggande samt utföra sitt uppdrag på ett kostnadseffektivt sätt.

I stället för att införa ytterligare en sekretessbrytande bestämmelse förordar socialnämnden alternativet att som utgångspunkt avskaffa sekretessen mellan myndigheter när det gäller sekretess till förmån för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden med relevanta inskränkningar och undantag för att

tillförsäkra enskilda ett adekvat integritetsskydd. I samband med en sådan översyn behöver också befintliga sekretessbrytande bestämmelser, bestämmelser om undantag från sekretess samt bestämmelser om uppgiftsskyldighet i annan lagstiftning ses över och anpassas. En sådan lösning skulle bli tydligare och enklare att tillämpa och dessutom tydligare gentemot de enskilda. Även ett sådant förslag behöver finansieras för att få avsedd effekt. En sådan bestämmelse skulle även behöva informeras om på nationell nivå för att tydliggöra innebörden för enskilda och för att minska eventuell förtroendepåverkan.

Synpunkter på enskilda delar

6.8 För vilka syften ska sekretessgenombrott kunna ske

Socialnämnden ser att avgränsningen av syftet i punkten 5 till ärendehandläggning i författningsreglerad verksamhet innebär att det enbart är inom den del av socialtjänstens verksamhet som utgör ärendehandläggning som uppgifter kan lämnas ut. Socialtjänstens uppsökande och förebyggande verksamhet samt den del av verksamheten som genomför insatser till enskilda kommer inte kunna lämna ut uppgifter om inte något av de andra syftena är uppfyllda. I många fall handlar det uppsökande och förebyggande arbetet om att, i samverkan med andra parter, nå och stödja olika målgrupper som är i behov av stöd och hjälp, som personer med skadligt bruk och beroende, familjer, och barn och unga. Vidare kommer den nya socialtjänstlagen möjliggöra att socialnämnden tillhandahåller individuella insatser till enskilda utan biståndsbedömning och beslut. Inte heller dessa verksamheter kommer kunna lämna ut uppgifter med stöd av bestämmelsen. Bestämmelsen möjliggör således inte för verksamheter som nämns ovan att lämna ut uppgifter som kan behövas för annan författningsreglerad verksamhet.

7.2.2 Utformningen av intresseavvägningen

Även om det finns en presumtion för utlämnande ser socialnämnden att det finns en risk att inte heller denna sekretessbrytande bestämmelse får avsedd effekt. Att lägga till ytterligare en sekretessbrytande bestämmelse som kräver kunskap om vilka överväganden som behöver göras bl.a. utifrån vilket sekretesskydd uppgifterna kommer att ha hos mottagande myndighet och om partsinsyn kommer föreligga riskerar att bestämmelsen blir för komplicerad och att den därmed inte får avsedd effekt.

Socialtjänstens starka sekretess innebär att enbart uppgiften att någon är aktuell hos socialtjänsten omfattas av sekretess enligt 26 kap. 1 § OSL. Den nu

föreslagna bestämmelsen innebär en helomvändning i detta avseende gentemot myndigheter. För att bestämmelsen ska få avsedd effekt finns behov av ytterligare vägledning gällande vilka omständigheter som kan innebära att övervägande skäl talar mot ett utlämnande. Hur ska till exempel avvägningen göras om ett utlämnande kan anses olämpligt med hänsyn till planerade eller pågående insatser för den enskilde?

9.5 Konkurrens mellan den nya sekretessbrytande bestämmelsen och övrig reglering

Socialnämnden delar inte utredningens bedömning av att det inte har någon betydelse vilken sekretessbrytande bestämmelse som tillämpas när två är tillämpliga. Inför möten med andra myndigheter gör handläggare bedömningar av vilka uppgifter som får lämnas ut, antingen efter samtycke från den person som uppgiften gäller, alternativt med stöd av en sekretessbrytande bestämmelse. Denna bedömning dokumenteras. Vid skriftliga begäran från andra myndigheter att få ut uppgifter genomförs alltid en prövning som dokumenteras och motiveras innan utlämnande sker. I denna dokumentation tydliggörs med vilket lagstöd utlämnandet sker alternativt inte sker. Denna process kommer även behöva genomföras i förhållande till den föreslagna bestämmelsen.

10 Skyddet för den personliga integriteten

10.3.1 Proportionalitetsprincipen

Socialnämnden delar utredningens bedömning avseende att det finns ett klart, faktiskt och konkret problem med dagens sekretessbestämmelser. Däremot bedömer socialnämnden att föreslagen bestämmelse inte åtgärdar problemet utifrån att det fortfarande krävs en prövning i varje enskilt fall och att delar av socialtjänstens verksamheter inte kommer omfattas av bestämmelsen.

Dessutom bedömer socialnämnden att bestämmelsen inte är tillräckligt tydlig och precis för att dess tillämpning ska vara förutsebar för personer som berörs av den. Anledningen är att det är ytterligare en undantagsbestämmelse som kräver en prövning i det enskilda fallet. Att lägga ansvaret på enskilda handläggare att informera den enskilde som söker stöd om hur information som denne lämnar kan delas med andra myndigheter anser socialnämnden inte är tillräckligt för att tydliggöra bestämmelsens innehåll.

Utifrån den stora mängd personuppgifter som kommer att kunna delas mellan myndigheter bedömer socialnämnden vidare att behovsrekvisitet i punkten 5 i den föreslagna bestämmelsen inte är tillräckligt avgränsat för att kunna utgöra ett skydd för den personliga integriteten.

12 Konsekvenser

12.3.3 Kommuner och regioner

Socialnämnden delar inte utredningens bedömning att förslaget inte kommer leda till kostnadsökningar för kommunerna. De utgiftsminskningar som förväntas uppstå på sikt förändrar inte det faktum att arbetsbördan för kommunernas socialtjänster sannolikt kommer att öka markant och vara hög under en relativt lång tid.

Även om införandet av en generell bestämmelse kan förenkla den bedömning som socialtjänsten behöver göra kommer en intresseavvägning vara nödvändig i varje enskilt fall.

Den bestämmelse som föreslås möjliggör rutinmässiga utlämnanden av stora mängder uppgifter samt att prövningen av förutsättningarna att lämna ut uppgiften och intresseavvägningen kan ske på förhand. Exempel på rutinmässiga utlämnanden av stora mängder uppgifter är när socialtjänsten uppfyller sin lagstadgade uppgiftsskyldighet till bl.a. SCB och Socialstyrelsen. Förutom att det i dessa fall inte krävs någon bedömning i det enskilda fallet så är de tekniska lösningarna och processerna för denna typ av utlämnande utvecklade i verksamhetssystemen vilket medför att den manuella hanteringen inte är så omfattande.

Förväntningarna på kommunernas socialtjänster att tillhandahålla stora mängder uppgifter rutinmässigt kommer sannolikt att öka betydligt. Även om detta på sikt kan genomföras via tekniska lösningar och organisatoriska processer för att minska arbetsbördan har socialtjänsterna inte den kapaciteten idag, vilket innebär att det under en relativt lång tid kommer att krävas utökade resurser. Om förslaget inte finansieras finns risken att socialtjänsterna är tvungna att avslå sådana begäran på den grunden att det skulle hindra arbetets behöriga gång, vilket leder till att förslaget inte får avsedd effekt.

Även om en myndighet som begär ut uppgifter preciserar vilken verksamhet som bedrivs och vilka uppgifter som behövs kommer det med befintliga verksamhetssystem ändå i de allra flesta fall krävas en manuell genomgång av alla uppgifter för att säkerställa att inte fler uppgifter än vad som behövs lämnas ut. I andra fall, där begärande myndighet inte preciserar kommer det att krävas ytterligare kommunikation för att socialtjänsten ska kunna göra bedömningarna vilket i sig är tidskrävande.